

מסכת פסחים פרק י' משניות א' - ח' ~ 1 ~

דרישות המפמ"ר במשנה: שפת המשנה - מונחי יסוד, מילים וביטויים נפוצים, כגון: זה הכלל, יצא / לא יצא; זיהוי פסוקים המובאים במשנה; חלקי המשנה - כותרת, אומר, דין, טעם, מקרה (כאמד"ט).

כדי לענות על השאלות כראוי יש צורך ללמוד את המשניות עם פירוש הקהתי / ברטנורא

נושאי הפרק: סדר פסח, מצוות והגדת לבנך

משנה א' - איסור אכילה לפני החג, הסבה, מצוות ארבעה כוסות

מושגים:

- א. עֲרַבֵי פְסָחִים - יד' בניסן.
- ב. סְמוּךְ לַמִּנְחָה - קרוב לזמן מנחה קטנה (תחילת שעה זמנית עשירית. ברטנורא).
- ג. עַד שֶׁתִּתְחַשֵּׁף - עד שיהיה ממש לילה, אחר צאת הכוכבים.
- ד. יָסַב - ישב בְּהִסְבָּה, מוֹטָה על צד שמאל.
- ה. עָנִי - אדם המתפרנס מהצדקה.
- ו. תִּמְחֹרֵי - א. אוכל הניתן לעניים.
ב. קערה שעברו איתה בין הבתים בכל יום, וכל אחד מבעלי הבתים נותן מעט תבשיל מקדירתו, לטובת העניים (אלו נקראים עניים שבעניים).
- ז. כּוֹס רְאשׁוֹן - אומרים עליו את הקידוש. (משנה ב')
- ח. כּוֹס שֵׁנִי - קוראים עליו את ההגדה. (משנה ד')
- ט. כּוֹס שְׁלִישִׁי - מברכים עליו ברכת המזון. (משנה ז')
- י. כּוֹס רְבִיעִי - גומרים עליו את ההלל. (משנה ז')

(א) עֲרַבֵי פְסָחִים

סְמוּךְ לַמִּנְחָה - לא יאכל אדם עד שֶׁתִּתְחַשֵּׁף. וְאֶפְלוּ עָנִי שְׂבִי שְׂרָאֵל
 לא יאכל (אדם) עד שְׁיָסַב. (וְאֶפְלוּ עָנִי שְׂבִי שְׂרָאֵל)
וְלֹא יִפְתְּחוּ לוֹ מֵאַרְבַּעַת כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן, וְאֶפְלוּ (עָנִי הַלּוֹקֵחַ) מִן הַתְּמַחֲוֵי:

ביאור

המילים "וְאֶפְלוּ עָנִי שְׂבִי שְׂרָאֵל" מתייחסים הן למשפט השני והן לשלישי. אפשר לקרוא: "לא יאכל אדם עד שתחשך, ואפילו עני שבישראל", וכן "ואפילו עני שבישראל לא יאכל עד שיסב". המשנה איננה חוזרת על עצמה, אך העיקרון שהיא מלמדת הוא שכל מה שאדם רגיל מחוייב לעשות בלילה זה מוטל גם על העני: א. אכילה בזמן שמחשיך היום ב. חובת הסבה ג. שתיית ארבע כוסות.

שאלות משנה א'

1. כתוב כותרת למשנה!
2. ארבעה מקרים מופיעים במשנה, והם:
  - א. _____
  - ב. _____
  - ג. _____
  - ד. _____

מסכת פסחים פרק י' משניות א' - ח' ~ 2 ~

3. א. כתוב את המילה בה מתחיל המקרה הראשון? _____
  - ב. כתוב את המילה בה מתחיל המקרה השני? _____
  - ג. כתוב את המילה בה מתחיל המקרה השלישי? _____
  - ד. כתוב את המילה בה מתחיל המקרה הרביעי? _____
4. "סמוך למנחה, לא יאכל אדם עד שתחשך".
- א. מתי הוא הזמן המוזכר במשנה? _____
  - ב. מדוע אסור לאכול בזמן זה? _____
5. המשנה מציינת שתי מצוות שגם העני חייב בהן. והן:
- א. _____
  - ב. _____
6. באר את המושג: "הסבה"? _____
7. *מה מציינת ה-"הסבה"? _____
8. "ואפלו מן התמחוי". באר את דברי המשנה! _____
9. השלם טבלת השלבים שעושים על כל כוס בליל הסדר:

מה עושים / אומרים על כוס זו	הכוס	
	ראשון	א
	שני	ב
	שלישי	ג
	רביעי	ד

10. למילה: "עד" במשנה, 2 משמעויות, עד=מילת זמן (לא אחרי), עד=מילת תנאי (רק עם...). התאימו כל אחת מהן למקרה הקשור אליה במשנה: **עַרְבֵי פְסָחִים סְמוּךְ לַמְנַחָה, לֹא יֹאכַל אָדָם עַד _____ שְׂתַחֲשֵׁךְ. וְאִפְלוּ עֲנֵי שְׂבִישְׁרָאֵל לֹא יֹאכַל עַד _____ שִׁסְבּ.**

מסכת פסחים פרק י' משניות א' - ח' ~ 3 ~

משנה ב' - סדר הקידוש בליל פסח

מקרה	אומר	דין
(ב) מְזַגְגוּ לוֹ כּוֹס רֵאשׁוֹן,	בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים:	מְבָרֵךְ עַל הַיּוֹם, וְאַחֵר כֶּף מְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן.
	וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים:	מְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן, וְאַחֵר כֶּף מְבָרֵךְ עַל הַיּוֹם:

שאלות משנה ב'

1. מה הנושא במשנה?
2. הכוס הראשונה היא כוס של קידוש. כמה ברכות יש על כוס זו?
3. הברכות הן:
  - א. פירוש הברכה:
  - ב. פירוש הברכה:
4. במשנתנו שני חלקים והם:
  - א.
  - ב.
5. מה סדר הברכות לפי בית שמאי?
6. מדוע נקבע דווקא סדר זה?
7. מה סדר הברכות לפי בית הלל?
8. מדוע נקבע דווקא סדר זה?

רע"ב על מסכת פסחים פרק י' משנה ב'

(ב) מברך על היום - בתחילה קידוש היום ואחר כך בורא פרי הגפן - שתחלה קדש היום ואחר כך בא היין, וכשם שקודם לכניסה כך קודם לברכה:

מברך על היין - תחלה. והוא הדין למקדש על הפת. שהיין או הפת גורמים לקידוש היום, שאם אין לו יין או פת - לא יקדש:

משנה מסכת ברכות פרק ח'

(א) אֵלוּ דְבָרִים שֶׁבֵּין בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הַלֵּל בְּסַעֲדָה. בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: מְבָרֵךְ עַל הַיּוֹם וְאַחֵר כֶּף מְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: מְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן וְאַחֵר כֶּף מְבָרֵךְ עַל הַיּוֹם:

רמב"ם פירוש המשניות

(א) אלו דברים שבין בית שמאי ובית הלל בסעודה כו' - עניין מברך על היום: קידוש השבת או המועד, ב"ש מקדימין הקידוש קודם פרי הגפן, שאלולי כבוד היום - לא נצרכו לין, ובית הלל מקדימים בורא פרי הגפן, כי לולי היין - לא היינו יכולין לעשות קידוש:

(ג) **הביאו לפניו-** מטבל בתורת, עד שמגיע לפרפרת הפת.

הביאו לפניו מצה ונתורת וחרסת ושני תבשילין - אף על פי שאין חרסת מצנה.

רבי אליעזר ברבי צדוק אומר: מצנה.

ובמקדש היו מביאים לפניו גופו של פסח:

ביאור

הביאו לפניו, מטבל בתורת - אחרי הקידוש מביאים לפניו ירקות (שלא כרגיל, שהרי אחרי הקידוש בוצעים על הפת) אותם הוא אוכל לפני הסעודה, גם אם יש לו רק סוג ירק אחד (חזרת = חסא), יאכל אותו פעמיים, פעם בטיבול ראשון ופעם בטיבול שני. את הירק מטבלים בחומץ / בציר / במי מלח וזה טיבול ראשון.

עד שמגיע לפרפרת הפת - א. אכילת המצה ב. אכילת המרור שאחר אכילת המצה (טיבול שני של החזרת בחרוסת). כוונת הדברים: אחרי הטיבול הראשון אינו אוכל עוד עד אכילת המרור שאחר אכילת המצה.

וחרסת - לטיבול שני, זכר לטיט בו עבדו בני"ב במצרים ולכן עושים עליו מעין פתילות דקות וארוכות מקנה וקנמון. לפי תנא קמא אין מצווה בלקיחת החרוסת והיא מובאת לצורך הפגת חריפות המרור שהוא מזיק לגוף.

ושני תבשילין - זכר לקורבן פסח ולקורבן חגיגה. (בימינו לוקחים עצם של זרוע ועליה כזית בשר וביצה צלויה).

רבי אליעזר ברבי צדוק אומר: מצנה - זכר לטיט. (הרמב"ם מפרש שלשיטת רבי אליעזר ברבי צדוק יש לברך על החרוסת ברכת המצוות בא"ה אמ"ה אקב"ו על אכילת חרוסת, ואין הלכה כמותו).

קורבן חגיגה (חגיגת יד): יחד עם קורבן הפסח, היו מקריבים קורבן חגיגה, שהוא קורבן שלמים, ואותו אוכלים לפני אכילת הפסח, כדי שאכילת הפסח תהיה "על השובע". הרמב"ם סובר שקורבן זה אינו חובה.

שאלות משנה ג'

1. כתוב כותרת למשנה: _____
2. כמה מקרים מונה משנתינו? _____
3. "אף על פי שאין חרסת מצנה" מי אומר דעה זו? _____
4. "אומר: מצנה" מי אומר דעה זו? _____
5. כמי נפסקה ההלכה? _____
6. א. לסובר שחרוסת רשות, אוכלים חרוסת כדי: _____
- ב. לסובר שחרוסת מצווה, אוכלים חרוסת כדי: _____
7. מהי: "פרפרת הפת" א. _____ ב. _____
8. "שני תבשילין". א. מה הם שני תבשילין אלו? _____
- ב. עצם של זרוע מובא כנגד _____
- ג. ביצה צלויה מובאת כנגד: _____
9. לגבי איזה מאכל יש מחלוקת במשנה? _____
10. "ובמקדש היו מביאים לפניו גופו של פסח".
  - א. מנין שהרישא של המשנה עוסקת בזמן שאין בית המקדש קיים? _____
  - ב. הוכח דבריד! _____
  - ג. * מפני מה קורבן פסח וחגיגה מובאים כעת לפני הסועדים? _____

משנה ד' - מצוות והגדת לבנך

(ד) **מִזְגוּ לוֹ כּוֹס שְׁנַי, וְכָאן הֵבֵן שׂוֹאֵל אָבִיו.**
וְאִם אין דעת בבן, אביו מלמדו: מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות?
 שִׁבְכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין חֶמֶץ וּמֵצָה - הלילה הזה פלו מצה.
 שִׁבְכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין שְׂאֵר יִרְקוֹת - הלילה הזה מרור.
 שִׁבְכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין בֶּשֶׂר צְלִי, שְׁלוּק (מבושל הרבה), וּמִבְשָׁל - הלילה הזה פלו צלי.
 שִׁבְכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ מְטַבֵּילִין פֶּעַם אַחַת - הלילה הזה שתי פעמים.
וּלְפִי דַעְתּוֹ שֶׁל בֶּן, אָבִיו מְלַמְּדוֹ. מִתְחִיל בְּשִׁבְחָה, וְדוֹרֵשׁ מֵאָרְמֵי אוֹבֵד אָבִי, עַד שְׂיִגְמוֹר כָּל הַפְּרָשָׁה כְּלָה:

ביאור

וְכָאן הֵבֵן שׂוֹאֵל אָבִיו - מדוע מוזגים כוס שני, על השינויים הנעשים בליל הסדר, חטיפת מצות, חלוקת קליות ואגוזים, כוס שני וכד'.

שאלות משנה ד'

1. **"מזגו לו"** איזו הלכה נלמד מכאן?
_____
2. מה תפקיד: **"כוס שני"** בליל הסדר?
_____
3. מה הנושא העיקרי במשנה?
_____
4. כתוב את המילה בה מתחיל המקרה הראשון במשנה: _____ השני: _____
השלישי: _____ הרביעי: _____
5. איזו מצווה מיוחדת יש במשנה?
_____
6. מה מטרת שאלות הבן?
_____
7. השלם טבלת **מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות?**

	הלילה הזה	בכל הלילות
?		שִׁבְכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין חֶמֶץ וּמֵצָה
?		שִׁבְכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין שְׂאֵר יִרְקוֹת
?		שִׁבְכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין בֶּשֶׂר צְלִי, שְׁלוּק (מבושל הרבה), וּמִבְשָׁל
?		שִׁבְכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ מְטַבֵּילִין פֶּעַם אַחַת

8. **"הלילה הזה מרור"**. מדוע אינו אומר: **כולו מרור?**
_____
9. * מפני מה קורבן פסח וחגיגה מובאים רק כעת לפני הסועדים?
_____
10. **"שִׁבְכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ מְטַבֵּילִין פֶּעַם אַחַת - הַלֵּילָה הַזֶּה שְׁתֵּי פְעָמִים"**. מתי אנו מטבילין?
פעם ראשונה: _____
פעם שניה: _____

מסכת פסחים פרק י' משניות א' - ח' ~ 6 ~

11. השלם שינויים אותם עושים בליל הסדר לפי המשנה:

שינוי ראשון: _____

שינוי שני: _____

שינוי שלישי: _____

שינוי רביעי: _____

12. איזה שינוי אין עושים בימינו _____ מדוע?

13. עיינו בהגדה של פסח וכתבו קושיה אחרת שלא כתובה במשנה: _____

14. א. כתבו את הנושאים המשותפים של שלוש קושיות המופיעות במשנה ובהגדה: _____

ב. כתבו את הנושאים השונים שבמשנה, וכן בהגדה: _____

15. "מתחיל בגנות ומסיים בשבח".

א. מהי הגנות? _____

ב. מהו השבח? _____

16. מהיכן לקוחים פסוקי: "אַרְמֵי אוֹבֵד אֲבִי"?

17. מה נלמד מהפסוקים הללו? _____

18. עיינו בהגדה של פסח וכתבו שתי דרשות שונות על פרשת: "אַרְמֵי אוֹבֵד אֲבִי". ציינו את הפרק והפסוק

מהפרשה, ואת תוכן נושאי הדרשות. (אין צורך להעתיק מההגדה).

דרשה א': _____

דרשה ב': _____

19. "עַד נְשִׁיגְמוֹר כָּל הַפְּרָשָׁה כְּלָה". למה הכוונה? _____

20. אדם שבנו אינו יודע לשאול, מה עליו לעשות? _____

(ה) **רַבִּי** גַּמְלִיאֵל הֵינָה אוֹמֵר: כָּל שֶׁלֹּא אָמַר שְׁלֹשָׁה דְבָרִים אֵלּוּ בַפֶּסַח, לֹא יֵצֵא יְדֵי חוֹבְתּוֹ.

וְאֵלּוּ הֵן: פֶּסַח, מִצָּה, וּמְרוֹר! **פֶּסַח - עַל שׁוּם שֶׁפֶסַח הַמָּקוֹם עַל בֵּיתֵי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם.**

מִצָּה - עַל שׁוּם שֶׁנִּנְאָלוּ אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם.

מְרוֹר - עַל שׁוּם שֶׁמְרָרוּ הַמִּצְרַיִם אֶת חַיֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם.

בְּכָל דוֹר וְדוֹר חֵיב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עֲצֻמוֹ כְּאֵלּוּ הוּא יֵצֵא מִמִּצְרַיִם.

שְׁנֵאמַר: (שמות יג', ח'), וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר, בְּעֵבֹר זֶה עָשָׂה ה' לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם.

לְפִיכָךְ אֲנַחְנוּ חֵיבִין לַהֲדוֹת, לַהֲלֵל, לְשַׁבֵּחַ, לְפָאֵר, לְרֹמֵם, לְהַזְכִּיר, לְכַרְתּוֹ, לְעַלֵּה, וּלְקַלֵּס, לְמִי שֶׁעָשָׂה לְאַבוֹתֵינוּ וְלָנוּ אֶת כָּל הַנְּסִים הָאֵלּוּ. הוֹצִיאָנוּ מֵעֲבָדוֹת לְחֵרוֹת, מִיָּגוֹן לְשִׁמְחָה, וּמֵאֲכָל לַיּוֹם טוֹב, וּמֵאֲפֵלָה לְאוֹר גְּדוֹל, וּמִשְׁעָבוֹד לְגֵאֻלָּה.

וְנֵאמַר לְפָנָיו: הַלְלוּיָהּ:

שאלות משנה ה'

1. כתוב כותרת למשנה: _____
2. כתוב את המילה בה מתחיל המקרה הראשון במשנה: _____ הנושא השני: _____
3. "כָּל שֶׁלֹּא אָמַר שְׁלֹשָׁה דְבָרִים אֵלּוּ בַפֶּסַח, לֹא יֵצֵא יְדֵי חוֹבְתּוֹ". לאלו דברים הכוונה? _____
4. השלם טבלת: כָּל שֶׁלֹּא אָמַר שְׁלֹשָׁה דְבָרִים: _____

הנושא	הסיבה לאמירה
א פֶּסַח	
ב מִצָּה	
ג מְרוֹר	

5. כתוב את המלה במשנה המציינת שאחריה מגיע פסוק: _____
6. מהיכן לקוחים פסוקי: "וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר"? _____
7. מה נלמד מהפסוקים הללו? _____
8. "**בְּכָל** דוֹר וְדוֹר חֵיב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עֲצֻמוֹ". כיצד כל אחד יראה את עצמו שהוא יצא ממצרים? _____
9. מדוע עליו לראות את עצמו כך? _____
10. "**לְפִיכָךְ** אֲנַחְנוּ חֵיבִין לַהֲדוֹת". כיצד מודים לה? _____
11. "**וְנֵאמַר לְפָנָיו: הַלְלוּיָהּ**". למה מהווה הודאה זו הקדמה? _____

מסכת פסחים פרק י' משניות א' - ח' ~ 8 ~

12. הקף בעיגול את שלושת הדברים אותם חייב אדם לומר בפסח: חזרת / מצה / כרפס / יין / אפיקומן / פסח / מלח / מה נשתנה / מרור

13. לפניך ביטויים ומילים, כתוב לצד כל אחד מהם כיצד הם כתובים במשנה:

- א. לא קיים את המצווה
 _____
 ב. מפני ש
 _____
 ג. מי ש...
 _____
 ד. לכן
 _____

14. א. במשנה יש כמה מילים הקשורות לשבח והלל. כתבו מהן: _____

ב. כיצד מילים אלה קשורות לנושא המשנה? _____

15. במשנה מצוטט פסוק מהתורה.

א. העבירו קו תחת הפסוק המצוטט במשנה.

ב. כתבו את המקור שממנו נלקח הפסוק: _____

ג. כתבו מאיזו מילה במשנה למדתם שמתחיל פסוק: _____

(ו) **עד היכן הוא אומר?**

בית שמאי אומרים: עד אם הפנים שמחה.
 ובית הלל אומרים: עד סלמיש למעינו מים. וחזתם בגאולה.
 רבי טרפון אומר: אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים, ולא היה חזתם.
 רבי עקיבא אומר: פן ה' אלקינו ואלקי אבותינו נגיענו למועדים ולרגלים אחרים
 הפאים לקראתנו לשלום, שמחים בבגנן עירך ונששים
 בעבודתך, ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים כו', עד ברוך
 אלהי ה', גאל ישראל: (לאחר סיום מצוות אמירת ההגדה -
 מברך ברכת היין ושותה את הכוס השני).

שאלות משנה ו'

1. כתוב כותרת למשנה!
2. "עד היכן הוא אומר?". באר את שאלת המשנה?
3. מי שואל שאלה זו?
4. כמה תנאים מופיעים בשמם במשנה?
5. הפרקים הללו הנאמרים בליל הסדר נאמרים גם בראשי חודשים וברגלים והם לקוחים מתהילים,
 א. ציין את מספרי הפרקים:
 ב. עיינו בהגדה של פסח / בסידור וכתבו כמה פרקים אומרים: לפי רבי עקיבא:
 כמה לפי רבי טרפון:
6. לשיטת מי אומרים בהגדה עד: "עד אם הפנים...".
7. לשיטת מי אומרים בהגדה עד: "עד סלמיש...".
8. לשיטת מי אומרים בהגדה עד: "אשר גאלנו...".
9. לשיטת מי אומרים בהגדה עד: "פן ה' אלקינו...".
10. עיינו בהגדה וכתוב כשיטת מי אנו נוהגים כיום?
11. השלם טבלת תשובה לשאלת המשנה: "עד היכן הוא אומר?"

שיטת	עד היכן אומרים	חתימה בסיום האמירה
א		בית שמאי
ב		בית הלל
ג		רבי טרפון
ד		רבי עקיבא

12. באיזה חלק של ההגדה שותים את הכוס השני?

משנה ז' - מנהגי הסדר שלאחר הסעודה - כוס שלישית ורביעית

מושגים:

- א. מזונו - סעודת החג.
- ב. גומר עליו את ההלל - מסיים את חלקו השני של ההלל שהתחיל לפני הסעודה.
- ג. ברכת השיר - 1. יהלוך ה' אלוקינו כל מעשיך... בא"ה מלך מהולל בתשבחות. שמסיימים בה את ההלל בכל פעם שאומרים אותו. (ברכת השבח)
2. נשמת כל חי. (נאמרת אחרי פסוקי דזמרא בשבתות ובחגים, לכן נקראת ברכת השיר)
3. לפי הגמ': אמירת הללה הגדול כלומר: מזמור קל"ו בתהילים, "הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו". (להלכה אומרים את שלושתם)
- ד. בין הפוסות הללו - בין זוג הכוסות הראשון לזוג השני.

מקרה	דין
(ז) מְזַגְּו לוֹ כּוֹס שְׁלִישִׁי -	מְבָרֵךְ עַל מְזוּנֹו.
רְבִיעִי -	גּוֹמֵר עָלָיו אֶת הַהֲלֵל, וְאוֹמֵר עָלָיו בְּרַכַּת הַשִּׁיר.
בֵּין הַפּוֹסוֹת הַלְלוּ -	אִם רוֹצֵה לְשִׁתּוֹת - יִשְׁתֶּה.
בֵּין שְׁלִישִׁי לְרְבִיעִי -	לֹא יִשְׁתֶּה:

שאלות משנה ז'

1. כתוב כותרת למשנה: _____
2. כתוב את המילה בה מתחיל המקרה הראשון במשנה: _____ המקרה השני: _____
3. "**מְזַגְּו** לוֹ כּוֹס שְׁלִישִׁי". באיזה שלב בהגדה מוזגים כוס זו? _____
4. "**מְבָרֵךְ עַל מְזוּנֹו**". איזו ברכה מברכים כעת? _____
5. באיזה שלב בהגדה שותים את הכוס השלישית? _____
6. "**רְבִיעִי**". באיזה שלב בהגדה מוזגים כוס זו? _____
7. מה אומרים על הכוס הרביעית? _____
8. באיזה שלב בהגדה שותים את הכוס הרביעית? _____
9. מהי ברכת השיר? א. _____
ב. _____
ג. _____
10. מפני מה **מתירי**ם לשתות עוד יין בין הכוס השני לכוס השלישי? _____
11. מפני מה **אסר**ו לשתות יין בין הכוס השלישי לכוס הרביעי? _____

מסכת פסחים פרק י' משניות א' - ח' ~ 11 ~

12. *לפי הרשב"ם, האם מותר לשתות יין בין כוס ראשון לשני? _____ מדוע? _____

13. השלם לגבי שתיית יין בין ארבעת הכוסות:

א. בין כוס ראשון לשני מותר / אסור לשתות יין. הטעם: _____

ב. בין כוס שני לשלישי מותר / אסור לשתות יין. הטעם: _____

ג. בין כוס שלישי לרביעי מותר / אסור לשתות יין. הטעם: _____

שאלות סיכום

14. השלימו את טבלת ה- **אומר מקרה "דין"** . כתבו מספר ליד כל מקרה. כמה מקרים יש במשנה? _____

אומר	מקרה	דין
	רביעי	
		ישנה
	בין שלישי לרביעי	

15. "**רביעי** - גומר עָלָיו אֶת הַהֵלֶל". מהי הכוונה במילה המודגשת?

א. יום רביעי.

ב. בן רביעי.

ג. כוס רביעית.

ד. קושיה רביעית.

נמק את תשובתך: _____

16. "**גומר עָלָיו אֶת הַהֵלֶל**". כוונת הביטוי:

א. אומר איתו את כל ההלל.

ב. משבח אותו.

ג. מסיים לומר איתו את ההלל.

ד. גומר אותו ואחר כך אומר הלל.

משנה ח' - אכילת האפיקומן

מושגים:

- א. אין מפטירין - אין מסיימין.
- ב. גומר עליו את ההלל - מסיים את חלקו השני של ההלל שהתחיל לפני הסעודה.
- ג. אפיקומן - א. פרפראות ומיני מתיקה אותם אוכלים לקינוח הסעודה
 ב. נוטריקון: אפיקו מן = הוציאו מזון (אין אומרים: הוציאו את האוכל והביאו דברים לקינוח סעודה).
- ג. מילה יוונית שמשמעותה: משתה (ג'אלה) שעורכים אחרי הסעודה ביין, פירות ומיני מתיקה שונים.
- ד. ישנו מקצתן - חלק מהחבורה המנויה על קורבן הפסח ישנו לאחר התחלת אכילת הקורבן.
- ה. נתנמןמו - ישנו במקצת (קוראים לו והוא עונה, אך אינו יודע להשיב בדבר המצריך הבנה, וכשמזכירים לו הוא נזכר).
- ו. נרדמו - שקעו בשינה.

אומר	מקרה	דין
		(ח) אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן.
	ישנו מקצתן -	יאכלו.
	כלן -	לא יאכלו.
רבי יוסי אומר:	נתנמןמו -	יאכלו.
	נרדמו -	לא יאכלו:

שאלות משנה ח'

1. כתוב כותרת למשנה: _____
2. כתוב את המלה בה מתחיל המקרה הראשון במשנה: _____ המקרה שני: _____
 המקרה השלישי: _____ המקרה הרביעי: _____
3. א. מה אסור לאכול אחר קורבן הפסח? _____
 ב. מדוע אסור לאכול? _____
4. במה חולקים תנא קמא ורבי יוסי? _____
5. השלם לגבי המחלוקת בין ת"ק לרבי יוסי: _____

המקרה	דעת ת"ק	דעת רבי יוסי
א		ישנו מקצתן
ב		ישנו כלן
ג		נתנמןמו
ד		נרדמו

מסכת פסחים פרק י' משניות א' - ח' ~ 13 ~

6. לסוברים שרבי יוסי בא להתמיר לעומת ת"ק, במה מחמיר רבי יוסי?
 _____
 _____
7. לסוברים שרבי יוסי בא להקל לעומת ת"ק, במה מקל רבי יוסי?
 _____
 _____
8. למה הכוונה במילה: "אֶפִיקוֹמָן"?
 א. _____
 ב. _____
 ג. _____
9. מה אוכלים היום במקום קורבן פסח? _____ כיצד קוראים לכזית המצה האחרונה אותה אוכלים ב-"ליל הסדר": _____.

נספח מבחן מיצ"ב תשע"ה

שאלה 1

"אור לארבעה עשר, בודקין את החמץ לאור הנר." (פסחים א, א). מה פירוש המילה **אור** המודגשת בתחילת המשפט?
 _____

שאלה 2

"ערבי פסחים סמוך למנחה, לא יאכל אדם עד שתחשך. ואפילו עני שבישראל לא יאכל עד שיסב. ולא יפחתו לו מארבעה הכוסות של יין, ואפילו מן התמחוי." (פסחים י, א)
 למי מתכוונת המשנה במילה **לוי**?

- 1 לכל אחד מהמסובים
- 2 לעורך הסדר בלבד
- 3 לאדם עני
- 4 לגבאי הצדקה

שאלה 3

"... בית שמאי אומרים, מברך על היום, ואחר כך מברך על היין." (פסחים י, ב) ברכת "**על היום**" היא:
 1 ברכת "שהחיינו... והגענו לזמן הזה".
 2 ברכת "בורא פרי הגפן".
 3 ברכת "המבדיל בין קודש לחול".
 4 ברכת "אשר בחר בנו... מקדש ישראל והזמנים".

שאלה 4

על-פי המשנה, מה עושים בליל הסדר אחרי מזיגת הכוס השלישית?
 1 גומרים את ה - "הלל".
 2 מברכים את "ברכת המזון".
 3 אומרים את "ברכת השיר".
 4 שואלים "מה נשתנה".

שאלה 5

"רבי טרפון אומר, 'אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים', ולא היה חותם. (פסחים י, ו). למה הכוונה בביטוי "ולא היה חותם"?

שאלה 6

במשפט שלפניכם יש דין וטעם. הקיפו בעיגול את המילים שבהן מתחיל הטעם.
 "אין חוששין שמא גררה חולדה מבית לבית וממקום למקום, דאם כן, מחצר לחצר ומעיר לעיר, אין לדבר סוף." (פסחים א, ב)

שאלה 7

רַבִּין גַּמְלִיאֵל הָיָה אוֹמֵר: כֹּל שֶׁלֹּא אָמַר שְׁלֹשָׁה דְבָרִים אֵלּוּ בַּפֶּסַח, לֹא יֵצֵא יְדֵי חוֹבְתוֹ. (פסחים י, ה),
 במשנה שלפנינו מקרה ודין.

- סמן את המילה בה מתחיל הדין.
- העתק רק את המילים השייכות למקרה:
- סמן את האומר.

נספח מבחן מיצ"ב תשע"ו

שאלה 1

במשנה מסכת פסחים א, ב כתוב:

"אין חוששין שמא גררה חולדה מבית לבית וממקום למקום, דאם כן, מחצר לחצר ומעיר לעיר, אין לדבר סוף."
 מה גררה החולדה לפי משנה זו:

- א. לכלוך.
- ב. מצה.
- ג. פרי.
- ד. חמץ.

שאלה 2

במסכת פסחים י, ג כתוב:

"הביאו לפניו מצה וחזרת וחרסת ושני תבשילין - אף על פי שאין תרסת מצנה."
 מה אפשר ללמוד לפי משנה זו?

- א. שאין מצווה להביא מצה וחזרת לשולחן.
- ב. שאין להביא חרוסת לשולחן כי אין זו מצווה.
- ג. שאף שאין זו מצווה, נוהגים להביא חרוסת לשולחן.
- ד. שמצווה להביא חרוסת לשולחן, אבל אין מצווה לטבול בחרוסת.

מסכת פסחים פרק י' משניות א' - ח' ~ 15 ~

שאלה 3

במסכת פסחים י, ד כתוב:

וְאִם אֵין דַּעַת בְּבֶן, אָבִיו מְלַמְדוֹ: ...

מה האב מלמד את בנו?

- א. אמירת "הלל" שלם.
- ב. קושיות "מה נשתנה".
- ג. ברכת "על אכילת מצה".
- ד. שתיית ארבע כוסות בְּהִסְבָּה.

שאלה 4

במסכת פסחים י, ד כתוב:

"שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ מְטַבְּלִין פַּעַם אַחַת - הַלְּיָלָה הַזֶּה שְׁתֵּי פְעָמִים."

סמנו V ליד שתי הטבילות שבהן עוסקת משנה זו:

- _____ טבילת מצה במלח.
- _____ טבילת מרור בחרוסת.
- _____ טבילת אפיקומן בחומץ או במי מלח.
- _____ טבילת אפיקומן בחרוסת בסיום הסעודה.
- _____ טבילת אצבע ביין כאשר אומרים את עשר המכות.

שאלה 5

במסכת פסחים י, ה כתוב:

"רַבֵּן גַּמְלִיאֵל הֵיךָ אוֹמֵר: כָּל שֶׁלֹּא אָמַר שְׁלֹשָׁה דְבָרִים אֵלוֹ בְּפִסְחָא, לֹא יֵצֵא יְדֵי חוֹכְתּוֹ."

א. כתבו בלשונכם את ה**מקרה** שרבן גמליאל מדבר עליו:

ב. כתבו בלשונכם את ה**דין** שרבן גמליאל מדבר עליו:

שאלה 6

במסכת פסחים י, ז כתוב:

"בֵּין הַכּוֹסוֹת הַקְּלוֹ - אִם רוֹצֵה לְשִׁתּוֹת - שְׁתֵּה."

הקיפו את **כל** מילות ה**דין** שבמשנה זו.

שאלה 7

במסכת פסחים י, ז כתוב:

"רַבִּיעִי - גּוֹמֵר עָלָיו אֶת הַהֶלֶל, וְאוֹמֵר עָלָיו בְּרַפְתַּת הַשִּׁיר."

למה מתכוונים במילה **עָלָיו**?
